

PROFESINIS RENGIMAS

TYRIMAI IR REALIJOS

VOCATIONAL EDUCATION
RESEARCH AND REALITY

2010/**19**

Mokslinis žurnalas

„Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos“

referuojamas:

- mokslinėje elektroninėje bibliotekoje eLibrary.lt
- Education research complete (EBSCO)
- Centrinės ir Rytų Europos elektroninėje bibliotekoje (CEEOL)

•

Scientific journal

“Vocational Education: Research and Reality”

is currently noted in:

- scientific online library eLibrary.lt
 - Education research complete (EBSCO)
 - Central and Eastern European online library (CEEOL)
-

Sį žurnalą įsteigė
Vytauto Didžiojo universitetas, leidžia VDU
Profesinio rengimo studijų centras

The Journal was established
by Vytautas Magnus University,
and is published by the Center
for Vocational Education and Research

Šio numerio išleidimas finansuojamas
Vytauto Didžiojo universiteto
ir VDU Socialinių mokslų fakulteto lėšomis.

This issue of the journal is financed by
Vytautas Magnus University
and Faculty of Social Sciences

LAIKINAI EINANTIS VYRIAUSIOJO REDAKTORIAUS PAREIGAS / TEMPORARY ACTING AS EDITOR IN CHIEF
TOMAS SABALIAUSKAS • Vytauto Didžiojo universitetas / Vytautas Magnus University • LT

REDAKTORIŲ TARYBA / EDITORIAL BOARD

KEŠTUTIS PUKELIS • Vytauto Didžiojo universitetas / Vytautas Magnus University • LT
SIGITAS DAUKILAS • Lietuvos žemės ūkio universitetas / Lithuanian university of Agriculture • LT
VINCENTAS DIENYS • Profesinio mokymo metodikos centras / Methodical Centre for Vocational Education and Training • LT
VIDMANTAS TŪTLYS • Vytauto Didžiojo universitetas / Vytautas Magnus University • LT
LAIMA SAJIENĖ • Vytauto Didžiojo universitetas / Vytautas Magnus University • LT
ASTA PUNDZIENĖ • Vadybos ir ekonomikos universitetas / University of Management and Economics • LT
ANITA LANKA • Rygos Technologijos universitetas / Riga Technical University • LV
DARINA VYBOHOVA • Banská Bystrica regioninis Pedagoginis-metodinis centras / Metodicko-pedagogické centrum regionálne pracovisko Banská Bystrica • SK
GERALD STRAKA • Bremeno universitetas / University Bremen • D
ERIC FRIES GUGGENHEIM • Strasbūro universitetas / University of Strasbourg • FR
DEJAN HOZJAN • Tarptautinis institutas IBIS / International institute IBIS • SI
MARGARITA TERESEVIČIENĖ • Vytauto Didžiojo universitetas / Vytautas Magnus University • LT
EVELINE WUTKE • Frankfurto Gėtės universitetas / Goethe-Universität Frankfurt • D
TOMAS JOVAIŠA • Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba / Lithuanian Labour Market Training Authority • LT
IRENA GRUGULIS • Bradfordo universiteto vadybos mokykla / Bradford University School of Management • UK
JÜRGEN VAN BUER • Berlyno Humboldto Universitetas / Humboldt-Universität zu Berlin • DE
JEAN-LUC PATRY • Zalcburgo universitetas / University of Salzburg • AT

REDAKCIJOS PERSONALAS / EDITORIAL STAFF

Atsakinga redaktorė / Responsible editor VILMA ŠLENTNERIENĖ
Vadybininkė / Manager RITA PILECKAITĖ
Meninis redaktorius / Designer PAULIUS LAUŽACKAS
Maketuotojas / Layout designer VYGANDAS ŠIMKUS

KVIESTI RECENZENTAI / INVITED REVIEWERS

Aušra Fokienė / Vytauto Didžiojo universitetas
Odeta Norkutė / Vytauto Didžiojo universitetas
Ilona Tandzegolskienė / Vytauto Didžiojo universitetas
Daiva Bukantaitė / Vytauto Didžiojo universitetas
Lina Kaminskienė / Vytauto Didžiojo universitetas
Paulius Čepas / Vytauto Didžiojo universitetas
Eglė Stasiūnaitienė / Vytauto Didžiojo universitetas
Irma Spūdytė / Vytauto Didžiojo universitetas

D E D I K A C I J A

Žmogus yra būtina ir svarbiausia profesijos sąlyga.
(Rimantas Laužackas)¹

Gerbiami skaitytojai,
šiandien rankose laikote neeilinį mokslinio žurnalo „Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos“ numerį. Jis skiriamas prieš metus mus palikusio šio žurnalo įkūrėjo ir ilgamečio mokslinio redaktoriaus, profesoriaus Rimanto Laužacko (1950–2009) atminimui.

Šis žurnalas, leidžiamas jau vienuoliktus metus, yra Profesoriaus ilgai brandintas gilių diskusijų su Vokietijos profesinio rengimo ekspertais rezultatas. Stažuodamasis įvairiuose Vokietijos universitetuose, R. Laužackas pajuto poreikį Lietuvos ir Vakarų Europos šalių profesinio rengimo tyrimus ir realijas skleisti platesniam specialistų būriui – ne tik mūsų krašto akademinės bendruomenės nariams, bet ir profesinių mokyklų, kolegijų (tuomet dar aukštesniųjų mokyklų) darbuotojams.

1998 metais, remiant Švietimo ir mokslo ministerijai, pasaulį išvydo pirmasis šio žurnalo numeris. Jame buvo gausu straipsnių apie užsienio šalių profesinio rengimo sistemas ir jų ypatumus. Tuo metu Lietuvai, patiriančiai profesinio rengimo kaitą, buvo labai svarbi šalių, kuriose profesinis rengimas turi labai galias tradicijas, sukaupia patirtis.

Šiandien Lietuvos mokslininkų, dirbančių profesinio rengimo srityje, būrys yra išaugęs, ir mes labai džiaugiamės, kad šių mokslininkų darbų rezultatai yra skelbiami prof. R. Laužacko įkurtame, puoselėtame ir toliau jo bendraminčių, pasekėjų tęsiamame žurnale „Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos“.

Redaktorių tarybos ir redakcijos personalo vardu
Tomas Sabaliauskas

¹ Laužackas R. (1999) *Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos*. Kaunas: VDU. P. 24.

Šiame tarptautinei mokslinei konferencijai „Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos“ skirtame žurnalo numeryje skelbiami straipsniai, atspindintys 2008–2010 m. Lietuvoje ir Vakarų Europos šalyse profesinio rengimo srityje vykusius, vykstančius ar inicijuojamus pokyčius. Kaip ir ankstesniuose žurnalo numeriuose, skaitytojai galės susipažinti su tyrėjų išskeltomis mokslinėmis problemomis, išsamiai pristatomais mokslinių tyrimų rezultatais, diskusijų reikalaujančiais klausimais. Kai kurie pirmojoje žurnalo dalyje paskelbti tyrimų rezultatai bus pristatyti mokslinėje konferencijoje, kurios data sutaps su leidinio pasirodymo viešumoje diena. Antrojoje žurnalo dalyje skaitytojų dėmesio laukia prof. R. Laužacko rinktinių darbų leidinio pristatymas ir profesinės veiklos tobulinimo(-si) galimybių naudojantis informacinėmis technologijomis apžvalga.

Šiame leidinio numeryje skaitytojai ras keletą straipsnių, aptariančių ir sprendžiančių Lietuvos aukštojo mokslo problemas. G. Adomavičienės ir R. Pukelytės (Lietuva) straipsnyje aptariamos kokybės kultūros aukštojo mokslo institucijose vertinimo dimensijos ir kriterijai. Savarankiškos veiklos gebėjimų svarbą studijuojant socialinių mokslų programose nagrinėja I. Tandzegolskienė, A. Rutkienė ir R. Pileckaitė (Lietuva). L. Patry (Austrija) straipsnyje „Happenstance and the Cognitive-Affective Personality System: Optimizing Chance in Vocational Education“ išryškina netikėtų situacijų (angl. happenstance), patiriamų studijuojant ar mokantis, svarbą profesiniam rengimui. N. Mačianskienė (Lietuva) straipsnyje „Kalbinės kompetencijos tobulinimas aukštojo mokslo sistemoje veiklos pasaulio iššūkių kontekste“ aptaria galimybes aukštojo mokslo sistemoje įgyti veiklos pasaulio reikalavimus atitinkančias specialistų kalbines kompetencijas. Autorė išryškina prieštarą tarp gyvenimo diktuojamų reikalavimų kalbiniam pasirengimui ir Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintų studijų kryptų reglamentų bei profesinio rengimo standartų. R. Vasiliauskaitė ir I. Tandzegolskienė (Lietuva) aptaria motyvus, skatinančius moteris siekti aukštojo išsilavinimo ir ieškoti galimybių įsilieti į darbo rinką. A. Grabažienė ir I. Klimavičienė (Lietuva) išryškina studijų programų turinio vertinimo poreikį ir analizės metodikos svarbą siekiant aukštojo mokslo kokybės.

Kelios šio numerio publikacijos skirtos diskusijoms apie konkrečių sričių specialistų tęstinį profesinį rengimą. D. Malinauskienė (Lietuva) straipsnyje „Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos: diagnostinis aspektas“ supažindina su ikimokyklinio

ugdymo pedagogų nuomonės apie jų profesinių kompetencijų svarbą tyrimo rezultatais. R. Andrikienė (Lietuva) pagrindžia terapijos, dailės pedagogo taikomos bendrajame lavinime, svarbą ir apibrėžia terapijos elementus taikančio dailės pedagogo veiklos sritis. Ž. Navickienė (Lietuva) teorinės analizės ir empirinio tyrimo rezultatais pagrindžia ikiteisminio tyrimo pareigūnų (tyrėjų) gebėjimų, lemiančių efektyvų nusikalstamos veiklos tyrimą, tęstinio profesinio mokymo tobulinimo poreikį. G. Kalvaitienė (Lietuva) aptaria jūreivystės studentų profesinės karjeros savivaldos gebėjimų ugdymą lemiančius darbo rinkos ir edukologijos veiksnius bei jų tarpusavio sąsają. M. Žukauskienė (Lietuva), išanalizavusi užsienio šalių patirtį, apibrėžia Lietuvos kineziterapeutų veiklos sritis ir būtinas profesinės veiklos kompetencijas. A. Rutkienė ir I. Tandezgolskienė (Lietuva) pristato mokslininkų profesinio rengimo projektavimui svarbius tyrimų rezultatus, atskleidžiančius mokslinei veiklai keliamus uždavinius ir apibūdinančius mokslininkui reikalingų gebėjimų derinius. O. Norkutė ir D. Tverskytė (Lietuva) atskleidžia moterų, grįžusių į darbą po vaiko priežiūros atostogų, mokymosi poreikius. Tyrėjai S. Nielsen (Danija) ir L. Ciolan (Rumunija), straipsnyje „From teaching to learning – and from policy copying towards policy learning for teachers?“ analizuojantys mokytojų profesinį rengimą, atkreipia dėmesį į tai, kaip svarbu mokytojams ne tik plėtoti profesinius gebėjimus, bet ir būti pasirengusiems tapti švietimo reformų dalininkais. G. Linkaitytė ir L. Žilinskaitė (Lietuva) skaitytojams pristato teoriškai pagrįstą ir praktiškai patikrintą andragogo profesinės veiklos tyrimo metodiką ir tyrimo priemonę.

Dalis šio leidinio straipsnių autorių savo tyrimus skiria žmogiškųjų išteklių vadybos temai. E. Nazelskis (Lietuva) atskleidžia teorinių profesinio orientavimo modelių taikymo siekiant valdyti darbuotojų kaitą galimybes ir perspektyvas. L. Okunevičiūtė-Neveauskienė ir J. Moskvina (Lietuva) pateikia darbo rinkos profesinio mokymo efektyvumo vertinimo tyrimų apžvalgą ir įvertina šio mokymo naudą socialiniu aspektu.

Antrojoje žurnalo dalyje, skirtoje informaciniams straipsniam, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo studijų centro atstovės G. Linkaitytė ir L. Žilinskaitė trumpai pristato informacines technologijas grįstą „Andragogo praktinės veiklos tyrimo instrumentą“ ir šios priemonės naudojimo galimybes siekiant individualaus profesinio tobulėjimo ar suaugusiųjų švietimo sistemos tobulinimo. Šioje dalyje skaitytojai ras ir trumpą profesoriaus R. Laužacko 60-osioms gimimo metinėms skirtą leidinio „Pasirinkto kelio teisingumą parodo pats gyvenimas“ pristatymą (leidinio sudarytoja L. Sajienė, Lietuva).

Trumpai paminėti šiame žurnalo numeryje skelbiami straipsniai – tik dalis konferencijai „Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos“ skirtų publikacijų. Tikimės, kad šis leidinys ne tik nenuvils skaitytojų, bet ir paskatins juos nekantriai laukti papildomo, konferencijai skirto, žurnalo numerio.

Redaktorių tarybos vardu
Vilma Šlentnerienė

T U R I N Y S / C O N T E N T

01	_____	12
Giedrė Adomavičienė Rasa Pukelytė	KOKYBĖS KULTŪRA AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJOSE: DIMENSIJOS IR KRITERIJAI QUALITY CULTURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: DIMENSIONS AND CRITERIA	
02	_____	22
Rasa Andrikienė	DAILĖS PEDAGOGO PROFESINIS TOBULĖJIMAS TAIKANT DAILĖS TERAPIJOS ELEMENTUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF ART TEACHER APPLYING ELEMENTS OF ART THERAPY	
03	_____	34
Lucian Ciolan Sören Nielsen	FROM TEACHING TO LEARNING – AND FROM POLICY COPYING TOWARDS POLICY LEARNING FOR TEACHERS? NUO MOKYMO Į MOKYMAŠI IR NUO POLITIKOS KOPIJAVIMO IKI MOKYMOŠI FORMUOTI POLITIKĄ	
04	_____	50
Auksė Grabažienė Irena Klimavičienė	STUDIJŲ PROGRAMOS TURINIO ANALIZĖ: METODIKA IR PRAKTIKA CONTENT ANALYSIS OF THE STUDY PROGRAMME: METHODOLOGY AND PRACTICE	
05	_____	60
Genutė Kalvaitienė	JŪREIVYSTĖS STUDENTŲ PROFESINĖS KARJEROS SAVIVALDOS GEBĖJIMŲ UGDYMO PRIELAIDOS EDUCATIONAL ASSUMPTIONS OF MARITIME STUDENTS' VOCATIONAL CAREER SELF MANAGEMENT SKILLS	
06	_____	72
Giedra Linkaitytė Lineta Žilinskaitė	ANDRAGOGO PROFESINĖS VEIKLOS TYRIMŲ PERSPEKTYVA LIETUVOJE PERSPECTIVE OF ANDRAGOGUE'S PROFESSIONAL ACTION RESEARCH IN LITHUANIA	
07	_____	88
Nemira Mačianskienė	KALBINĖS KOMPETENCIJOS TOBULINIMAS AUKŠTOJO MOKSLO SISTEMOJE VEIKLOS PASAULIO IŠŠŪKIŲ KONTEKSTE DEVELOPMENT OF LANGUAGE COMPETENCE IN HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF CHALLENGES OF THE WORLD OF WORK	

08	Daiva Malinauskienė	IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ PROFESINĖS KOMPETENCIJOS: DIAGNOSTINIS ASPEKTAS PROFESSIONAL COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS: DIAGNOSTIC ASPECT	102
09	Eugenijus Nazelskis	PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS DARBUOTOJŲ KAITAI MAŽINTI APPLICATION OF MEASURES OF VOCATIONAL INFORMATION AND COUNSELLING IN REDUCING STAFF TURNOVER	116
10	Žaneta Navickienė	IKITEISMINIO TYRIMO PAREIGŪNŲ KVALIFIKACIJOS IR KOMPETENCIJOS SVARBA IKITEISMINIO TYRIMO PROCESE THE IMPORTANCE OF PRE-TRIAL INVESTIGATORS' QUALIFICATION AND COMPETENCE IN PRE-TRIAL INVESTIGATION	132
11	Odeta Norkutė Diana Tverskytė	MOTERŲ, GRĮŽUSIŲ Į DARBĄ PO VAIKO PRIEŽIŪROS ATOSTOGŲ, MOKYMOSI POREIKIAI IR GALIMYBĖS LEARNING NEEDS AND POSSIBILITIES OF WOMEN WHO RETURN TO WORK AFTER MATERNITY LEAVE	146
12	Laima Okunevičiūtė Neverauskienė Julija Moskvina	DARBO RINKOS PROFESINIO MOKYMO SOCIALINĖ NAUDA SOCIAL BENEFITS OF LABOUR MARKET VOCATIONAL TRAINING	158
13	Jean-Luc Patry	HAPPENSTANCE AND THE COGNITIVE-AFFECTIVE PERSONALITY SYSTEM: OPTIMIZING CHANCE IN VOCATIONAL EDUCATION ATSITIKTINUMAS IR KOGNITYVINĖ-AFEKTYVINĖ ASMENYBĖS SISTEMA: GALIMYBIŲ OPTIMIZAVIMAS PROFESINIAME RENGIME	168
14	Aušra Rutkienė Ilona Tandzegolskienė	MOKSLINĖS VEIKLOS UŽDAVINIAI IR BŪSIMŲJŲ MOKSLININKŲ PASIRENGIMAS MOKSLINEI VEIKLAI DIE AUFGABEN DER WISSENSCHAFTLICHEN TÄTIGKEIT UND DIE VORBEREITUNG FÜR DIE WISSENSCHAFTLICHE TÄTIGKEIT EINES NACHWUCHSWISSENSCHAFTLERS	182

Vytauto Didžiojo universitetas

PROFESINIS RENGIMAS

TYRIMAI IR REALIJOS

Laikiniai einantis vyriausiojo redaktoriaus pareigas
Tomas Sabaliauskas

Atsakinga redaktorė Vilma Šlentnerienė
Maketuotojas Vygandas Šimkus
Viršelis ir maketas Paulius Laužackas

UDK 37.047
Pr-122

Tiražas 500 egz.
Spaustuvė "Morkūnas ir Ko" Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas

Mokslinis žurnalas "**Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos**" yra periodinis leidinys, leidžiamas vieną kartą per metus, gruodžio mėnesį.

The scientific journal "**Vocational Education: Research and Reality**" is published once a year, in December.

MOKSLINIO ŽURNALO "PROFESINIS RENGIMAS: TYRIMAI IR REALIJOS" PRENUMERATA _____

- Prenumerata priimama iš Lietuvos bei užsienio šalių skaitytojų.
- Užsakymai priimami elektroniniu paštu, faksu arba paštu.
- Užsakovas privalo nurodyti norimų užsakyti žurnalų numerius bei norimą užsisakyti žurnalų kiekį.
- Jei žurnalą užsisakinėja organizacija, užsakant reikia nurodyti organizacijos pavadinimą, adresą, įmonės registracijos bei PVM kodus, kontaktinius telefonus.
- Apmokėjus pašto išlaidas žurnalas užsakovui gali būti išsiųstas paštu.
- Žurnalo kaina rasite svetainėje.

LEIDYKLOS SĄSKAITA _____

Vytauto Didžiojo universitetas
Profesinio rengimo studijų centras
Žurnalas "Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos"
SEB AB Vilniaus bankas
A/S LT04 7044 600 0284 8625
B.k. 70440

SUBSCRIPTION OF THE SCIENTIFIC JOURNAL "VOCATIONAL EDUCATION: RESEARCH AND REALITY" _____

- Orders are accepted from Lithuanian and foreign readers.
- Orders are accepted by e-mail, fax or by post.
- Orders must include information on the number of journal and copies wanted.
- Having paid the price of journal and shipment, it will be sent by post.
- The price of the copy of journal for foreign readers can be found on the website.

ACCOUNTS OF PUBLISHING HOUSE _____

Vytautas Magnus university
Centre for Vocational Education and Research
Journal "Vocational Education: Research and Reality"
Account No. LT27 7044 0600 0284 8599
Favour - Vytautas Magnus university

Beneficiary's bank:
SEB AB Vilniaus bankas
S.W.I.F.T. CBVI LT 2X

REDAKCIJOS ADRESAS _____

Vytauto Didžiojo universitetas
Profesinio rengimo studijų centras
K. Donelaičio 52-401
LT-44244, Kaunas, Lietuva
Tel.: (8 37) 327827
Faksas: (8 37) 327823
El. paštas: verr.journal@gmail.com
www.vdu.lt/verr

ADDRESS OF THE EDITORIAL BOARD _____

Vytautas Magnus university
Centre for Vocational Education and Research
Journal "Vocational Education: Research and Reality"
K. Donelaičio 52-401
LT-44244, Kaunas
Lithuania
Tel.: (+370 37) 327827
Faksas: (+370 37) 327823
E-mail: verr.journal@gmail.com
www.vdu.lt/verr

REIKALAVIMAI MOKSLINIAMS STRAIPSNIAMS _____

Mokslinio žurnalo "Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos" reikalavimus moksliniams straipsniams galite rasti internete adresu www.vdu.lt/verr arba jums juos gali atsiųsti žurnalo vadybininkė.

THE RULES FOR SCIENTIFIC ARTICLES _____

The rules for scientific articles may be found on website by address www.vdu.lt/verr, or they may be sent to You by journal manager.